

ANWBEXTRA

Brussel

De 15 hoogtepunten in een oogopslag

Welkom

Bienvenue	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Brussel in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	16
Praktische informatie	18

De 15 hoogtepunten

- 1 Het 'mooiste theater ter wereld' – Grote Markt/Grand-Place** 30
Het prachtige plein met de gildehuizen in barokstijl en het gotische stadhuis is meestal het eerste doel van elke toerist.
- 2 Luxegoederen en fijnproeverijen – de Koninklijke Sint-Hubertusgalerijen** 34
In de Koninklijke Galerijen is het winkelen en genieten geblazen.
- 3 Brusselse wereldsterren – Jacques Brel en Manneken Pis** 37
Iedere toerist bewijst de kleinste Brusselaar het nodige respect, maar ook een bezoek aan de chansonnier is interessant.
- 4 Kleurrijke avonturen op de muren – stripwandeling** 39
Overal striphelden: door de hele stad zijn muurschilderingen te zien met taferelen uit beroemde stripverhalen.
- 5 De wereld van de Belgische bieren – kroegentocht** 42
Een stadswandeling langs de mooiste kroegen van Brussel.
- 6 Stylisten, designers, juweliers – Antoine Dansaertstraat** 45
Unieke kleding, kleurrijke juwelen, betoverend mooie schoenen.
- 7 Mosselen, vis en 'Brusselse juffers' – Vismet** 47
De aanblik van de talloze restaurants aan de oude vismarkt doet de harten van fijnproevers sneller slaan.
- 8 Een rijk museumlandschap – Kunstberg/Mont des Arts** 49
Het hele panorama van de kunst in eersteklas musea en ook nog het mooiste uitzicht over de binnenstad van Brussel.
- 9 Alleen het allerbeste – Grote Zavel en Kleine Zavel** 53
Winkelen en genieten is hier het credo en op de antiekmarkt kunt u naar hartenlust rondsnuffelen.
- 10 Elke dag vlooiemarkt – de Marollen** 56
Op de vlooiemarkt of in de tweedehandswinkels is altijd wel wat – en voor een mooi prijsje – te vinden.
- 11 De art-nouveauwijken van Brussel – Elsene en Sint-Gillis** 60
Brussel is een metropool op het gebied van art nouveau; veel bijzondere panden vindt u in de wijk van Horta en Hankar.

12	Glas, beton en veel papier – de Europese wijk	64
	Kantoren, commissies en een representatief parlamentsgebouw.	
13	In grootse stijl – Jubelpark/Parc du Cinquantenaire	67
	Triomfbogen, zuilengalerijen en een park geven dit oord een vorstelijk cachet.	
14	Waar de koning zich thuis voelt – Laken	70
	Prachtige kassen en exotische gebouwen zijn te bezichtigen rondom het kasteel van de koning.	
15	Kleine wereld, grote wereld – het Atomium	72
	Het karakteristieke bouwwerk in de vorm van een ijzermolecuul.	
Nog meer Brussel		
	Bezienswaardigheden	74
	Musea	79
	Parken en tuinen	82
Excursies		
	Kasteel van Gaasbeek	84
	Leuven	84
	Waterloo	85

Te gast in Brussel

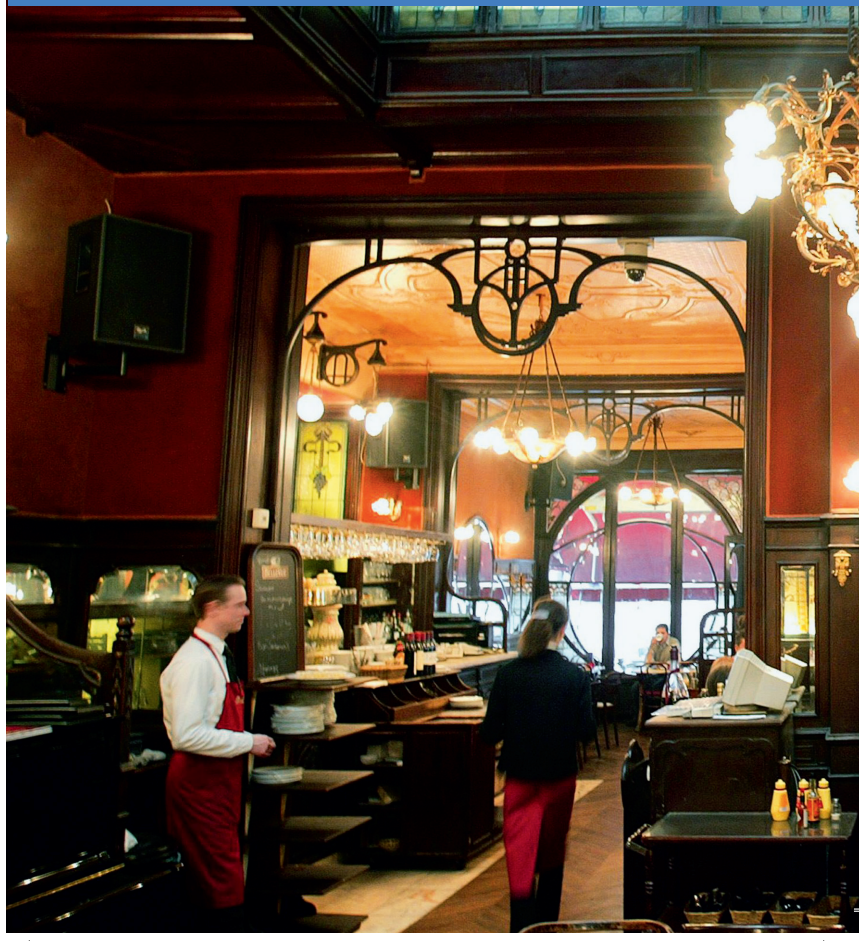
Overnachten	88
Eten en drinken	92
Winkelen	100
Uitgaan	106
Toeristische woordenlijst	114
Culinaire woordenlijst	116
Register	118
Fotoverantwoording	121
Notities	122
Colofon	126
Paklijst	127
Extra-routes	128

► Deze symbolen verwijzen naar de grote stadsplattegrond

 Dit symbool in de tekst verwijst naar een van de 15 hoogtepunten

 Dit symbool in de tekst verwijst naar een Waar voor je geld!-tip

Welkom – Bienvenue

Doe het rustig aan! Dat is de Brusselaren op het lijf geschreven: of het nu middag is of avond, er moet altijd tijd zijn voor een kleine pauze, op een gewone dag op kantoor of bij een middagje winkelen. En waar kun je je nu beter ontspannen dan in een van die heerlijke art-nouveaucafés, zoals Falstaff meteen naast de Beurs? De sierlijke, golvende lijnen zijn een soort leidmotief in de stad die vaak pas in tweede instantie haar schoonheden prijsgeeft.

Ter oriëntatie

Een eerste kennismaking

Zoals de meeste steden is ook Brussel geen homogeen geheel; de metro-pool bestaat uit verschillende gemeenten die elk hun eigen karakter en hun eigen gezicht hebben. In Brussel hebben de in totaal negentien gemeenten daarbij nog vergaande bestuurlijke bevoegdheden; ze hechten waarde aan hun zelfstandigheid. Vele kwesties op het terrein van de planologie vallen onder de bevoegdheid van de burgemeesters, slechts weinige gemeentelijke zaken, zoals de vuilophalddienst of de brandweer, worden door alle of door minstens een paar gemeenten gezamenlijk opgepakt. Alle gemeenten samen vormen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat sinds 1993 een gemeentelijke eenheid vertegenwoordigt.

De vijfhoek

De voornaamste bezienswaardigheden liggen binnen de vijfhoek (*pentagone*), die begrensd wordt door de meerbaanswegen – ook wel ‘kleine ring’ genoemd – die het autoverkeer om het centrum heen leiden. In dit gebied liggen niet alleen de Grote Markt en de oude haven, maar ook de elegante bovenstad en de volkswijk Marollen. Wie voor het eerst in Brussel komt, zal nauwelijks buiten deze vijfhoek komen, zoveel interessante gebouwen, pleinen en musea zijn er hier te zien.

Centrum ► E/F 4/5

Het echte centrum van de stad omsluit de Grote Markt (Grand-Place) en het vierkant van kleine steegjes en pleinen daaromheen. Veel historische gebouwen vallen onder monumentenzorg,

andere zijn ‘opgeleukt’, gerenoveerd, gerestaureerd, om-, uit- en zelfs opnieuw gebouwd en nog meer aangepast aan de oorspronkelijke stijl. Aan de andere kant van de Anspachlaan ligt de geliefde uitgaanswijk Sint-Gorik, de Dansaertwijk met zijn designerwinkels en het lekkerbekkenparadijs rond het Sint-Katelijneplein en de Vismet. Het zuiden van de Grote Markt, de Sint-Jacobswijk, is ook een levendige buurt vol cafés, restaurantjes en originele winkeltjes.

Bovenstad ► E-G 3/4

Zo’n 80 m boven de oude binnenstad ligt de bovenstad, die via een brede trap te bereiken is. Hier vindt u aan het Koningsplein – op de plek van het vroegere hertogelijke paleis – enkele van de interessantste musea. Tussen de neoclassicistische gevels schittert menig art-nouveauiuweel. In dit deel van de stad schijnt niemand te wonen: ondernemingen, kantoren en overheidsinstanties hebben bezit genomen van vele paleizen die vanbinnen volkomen veranderd zijn.

De Marollen ► D/E 6/7

De vlooiemarkt op het Vossenplein (Place du Jeu de Balle) is een van de beroemdste van België. Maar de oude arbeiders- en armenwijk, waar alle belangrijke sociale bewegingen op gang kwamen, krijgt een ander gezicht. Terwijl de oorspronkelijke bewoners weggaan, trekken Marokkanen, Tunesiërs en andere Afrikanen in de woonblokken en drukken hun stempel op de wijk. Tegelijkertijd ontstaat er hier langzamerhand een trendy wijk waar de cafés en winkeltjes bemiddelde

klanten aantrekken. Rond het plein heeft zich inmiddels al een aantal chique antiekwinkels gevestigd.

Elsene en Sint-Gillis ► kaart 3

In deze wijk ten zuiden van het centrum zijn de mooiste en interessantste gebouwen in art-nouveaustijl bewaard gebleven. Hier vindt u ook tal van hippe restaurants, cafés, clubs.

Europese wijk ► H 6-K7

De EU-bureaucratie heeft een welhaast onverzadigbare behoefte aan ruimte. Enorme glazen kantoorstorens hebben de fraaie Leopoldwijk met zijn oude woonhuizen al bijna helemaal opgeslokt. Alleen aan de randen houdt nog een 'normale' infrastructuur stand, met winkels, bars en restaurants. De enorme verscheidenheid aan talen die er overal in de Europese wijk te horen is, doet Babylonisch aan.

Anderlecht ► A 4/5

In de arbeiderswijk Anderlecht zijn nog overblijfselen van de middeleeuwse bouwkunst te zien. U vindt er echter

ook industriële gebouwen, zoals het slachthuis. In de bijbehorende markt-hal uit 1890, met het fraaie golvende glazen dak, wordt in het weekend een populaire rommelmarkt gehouden.

Schaarbeek ► H-J1/2

In de wijk aan het einde van de Koningsstraat wonen veel Noord-Afrikanen, die op de hoek van de straat hun groentestalletjes neerzetten. Daarnaast worden de mooie 19e-eeuwse huizen riant verbouwd, wat jonge welgestelde advocaten, journalisten en reclamemensen aantrekt. Op cultureel vlak is hier van alles te doen, zoals in het culturele centrum in de oude markt-hal of in het Josaphatpark met zijn vele beelden.

Laken en Heizeel ► kaart 4

In het noorden van Brussel, in Laken, woont de koning. Zoals zoveel Brusselaars woont hij in het groen en pendelt hij voor zijn werk naar de stad. Vlakbij ligt het Heizelplateau met de jaarbeurs, het voetbalstadion en het wereldwijd beroemde herkenningsteken van de stad, het Atomium.

Van de Europese wijk naar de Grote Markt? Dat kan in tien minuten!

Kennismaking, Brussel in cijfers

De onbekende wereldstad

Hoewel Brussel waarschijnlijk de stad is die in Europa het vaakst in het nieuws vermeld wordt, blijft hij in de verbeelding van de meeste inwoners van Europa buitengewoon vormeloos en saai. Is de stad eigenlijk wel meer dan een enorm bestuurscentrum dat voortdurend onzinnige, vervelende of onbegrijpelijke verordeningen produceert? Zelfs diegenen die van tijd tot tijd naar vergaderingen in de stad komen, kennen naast hun vergaderplek in een van de anonieme torenflats vaak nauwelijks meer dan de beroemde Grote Markt en het beeldje Manneken Pis – het Atomium, het herkenningsteken van Brussel, zo niet van heel België, hebben de meesten slechts in het voorbijrijden gezien.

De hoofdstad van België en Europa heeft geen uitstraling zoals die van Parijs, Londen of Rome, geen reputatie – niet eens een slechte. Wanneer de inwoners van andere Europese metropolen hun stad als 'de mooiste ter wereld' bestempelen, staan de Brusselaars er een beetje beschaamd bij en denken ze aan het feit dat zij alleen lelijke woorden als 'Brusselisering' aan de woordenschat van architecten en stadsontwerpers hebben toegevoegd.

Toch heeft de stad een groot en glansrijk verleden dat beslist zijn sporen heeft achtergelaten. De Grote Markt, de Grote Zavel en de mooie gotische kathedraal getuigen van de tijd dat Brussel niet alleen de residentiestad van het hertogdom Brabant was, maar ook een wereldhandelsstad, waarin goederen uit Oost en West werden overgeslagen. Hertogen, graven en stadhouders resideerden hier

en maakten Brussel tot een hoofdstad waar luxegoederen werden geproduceerd. De kunstzinnige en extravagante wandkleden die in deze streek zijn gemaakt, hangen vandaag de dag nog in de kastelen van Midden-Europa, en het delicate Brusselse kant is wereldwijd een begrip. Maar Brussel is ook een metropool van art nouveau en een muziekstad van formaat, die voortreffelijke jazzmuzikanten, zoals Toots Thielemans, heeft voortgebracht. En dan al die geweldige restaurants in allerlei stijlen, van traditioneel tot haute cuisine ... Brussel leren kennen is een kleine uitdaging – maar een van de heerlijkste die men zich voorstellen kan.

Bouwkoorts

Brussel heeft veel glansrijke tijdperken gekend. Elk daarvan heeft zijn sporen in het stadsbeeld achtergelaten, de voorgaande perioden overstemmend. Oude kapelletjes moesten wijken voor nieuwe kerken, smalle huizen voor breedgebouwde paleizen, gotische lakenhallen voor barokke gildehuizen en nauwe steegjes voor brede boulevards. In de 19e eeuw werd zelfs de Zenne naar de achtergrond verbannen, de rivier waarlangs vroeger de eerste huizen van de stad waren komen te staan. Decennialang waren metselaars, timmerlieden en steenhouwers bezig voordat het gigantische Justitiepaleis voltooid was, en het heeft meer dan veertig jaar geduurd voordat de tunnel tussen het Noord- en Zuidstation klaar was – een hele generatie kende het centrum van de stad alleen als bouwterrein. Met een twijfelachtig resultaat: hele huizenblokken met mooie art-

nouveau-panden uit de belle époque hebben plaats moeten maken voor de enorme gebouwen waarin de Europese Commissie zetelt.

Vanwege zijn aanstelling als hoofdstad van Europa heeft Brussel in de afgelopen decennia al veel zware offers gebracht. Dat is goed te zien wanneer u de stad per trein nadert. De voorsteden met hun kleine huisjes die vroeger een voorbode waren van het dichtbevolkte stadsgebied, zijn grotendeels door de stad opgeslokt. Aan de rechterkant doemt plotseling het Atomium op uit de huizenzee. Een vage herinnering aan de visies op de moderne tijd waaraan de Brusselse stadsarchitectuur zich zo bereidwillig heeft overgegeven. Aan de linkerkant staat het station van Schaarbeek, een speels gebouw uit de tijd van de economische opbloei van eind 19e eeuw dat al vaak voor een kerk is aangezien. Dan schiet het moderne glaslandschap van het Noordstation en van het Espace du Nord voorbij, een supermodern stadsdeel met kantoren en overheidsgebouwen, waarmee Brussel zich als modern vergader- en com-

municatiecentrum wil bewijzen. Als de trein uit de lange tunnel onder de binnenstad komt en op het moderne Zuidstation af rijdt, ziet u het uitzonderlijk grote, laat-19e-eeuwse Justitiepaleis. In de verte doemt de kunstig opengewerkte torenspits van het stadhuis op, met het gouden Michaëlsbeeldje dat fonkelt in de zon. De tijdperken staan hier in schril contrast met elkaar en vormen geen eenheid.

Bijzonder kenmerk: onoverzichtelijkheid

Doordat de stad veelvuldig aan veranderingen onderhevig was, is het overzicht voor toeristen lastig te vinden. Maar ook het glooiende landschap dat ooit het dal van de Zenne vormde, draagt daartoe bij. Er is bijna geen straat die niet achter een ronde bergtop schuilgaat, en bij een langere stadswandeling worden verrassend vaak hoogtemeters afgelegd. Markies de Sade noteerde al in zijn reisdagboek: 'Deze stad is vanwege zijn ligging niet bepaald aangenaam; in de straten moet men voortdurend stijgen en dalen.'

In Brussel krijgt Europa zijn politieke invulling

Openbare kunst is in Brussel alomtegenwoordig; de muurschildering bij tramhalte De Wand (Laken) is een van de grootste van Europa

Net zo onoverzichtelijk als de topografie is het bestuur van Brussel: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat uit negentien gemeenten met vérstreckende bestuurlijke en economische bevoegdheden – en een eigen prachtig gemeentehuis om deze bevoegdheden vast te leggen. Een aantal culturele vraagstukken is daarentegen in handen van de *Communauté française*, het Franssprekende publiekrechtelijk lichaam, dat Wallonië en Brussel vertegenwoordigt. Voor soortgelijke zaken aan Vlaamse zijde bestaat er niet zo'n orgaan, deze worden meegenomen door de regio Vlaanderen. Al deze verschillende colleges en commissies met hun bevoegdheden die elkaar vaak overlappen, dragen het nodige bij aan de verwarring. Het rommelige naast elkaar bestaan van de verschillende organisaties kan gemakkelijk omslaan in een vrolijke chaos en soms zelfs in pure anarchie, waar regels en wetten hoogstens de

status van voorstellen en aanbevelingen hebben.

Om de bureaucratische chaos in te dammen heeft het Brusselse gemeentebestuur een weg ingeslagen die van eventueel inzicht en humor getuigt. Op de website www.kafka.be kunnen burgers voorstellen doen om de bureaucratie te verminderen. Op die manier moeten 'absurde procedures, onbegrijpelijke formulieren en zenuwslopende voorschriften' – kafkaëske situaties dus – tot het verleden gaan behoren.

Twee talen

De verwarrende situatie van naast elkaar bestaande organisaties wordt nog versterkt doordat Brussel een (op zijn minst) tweetalige stad is. Terwijl de ambtelijke en omgangstaal in de noordelijke provincies Nederlands (Vlaams) is en in de Waalse gebieden in het zuiden Frans wordt gesproken, heeft de hoofdstad – die op het grondgebied van de regio Vlaanderen ligt – de twee-

taligheid wettelijk vastgelegd. Daarom is elk straatnaambord of waarschuwingsbord in twee talen opgesteld en daarom is elk straatnamenregister tweemaal zo dik als ergens anders. Ook de kleinste straatjes moeten er zowel onder hun Franse als hun Vlaamse naam in vermeld staan, zodat men de *Rue de la Pépinière* zeer zeker ook onder de 'B' van *Boomkwekerijstraat* kan vinden. En steeds weer moet u beslissen of u *gaufres* of wafels wilt eten, *chou-fleur* of bloemkool, *crevettes* of garnalen, *moules* of mosselen. Toch spreekt maar een op de vijf inwoners van Brussel Nederlands. Net als vroeger wordt er overwegend Frans gesproken in de bestuurlijke en in de dienstverlenende sector. Vlaams hoort men vooral in de meer volkse stadswijken, zoals Anderlecht, Molenbeek en Ganshoren. Maar ook is het zo dat de meeste Brusselaren gemakkelijk van de ene naar de andere taal kunnen overschakelen, al naar gelang de plaats en de gelegenheid.

De iris: het symbool van Brussel

De iris

De iris is het symbool van Brussel; op trams, prospectussen en op de bordjes bij wandelingen en bezienswaardigheden komt u die steeds weer tegen. Als plant die het liefst op vochtige oevers gedijt, voelde de iris zich al duizend jaar geleden thuis in de zompige dalgrond van de Zenne. Dat moeras is ook terug te vinden in de naam van de

Cultuur voor iedereen: de Zinneke Parade

De Zinneke Parade (www.zinneke.org) is geen oude traditie, maar een experiment, dat voor het eerst in het jaar 2000 werd opgezet, toen Brussel culturele hoofdstad van Europa was. Het evenement doet een beroep op de creatieve dynamiek die in de stadswijk sluimert en verandert de hele stad in één groot straattheater. Het succes van het driedaagse feest dat elke twee jaar in mei wordt gehouden (even jaren, het volgende in mei 2016) en dat als hoogtepunt een kleurrijke optocht heeft, is ook het succes van goed georganiseerd cultureel werk met cultuurcentra, theaters, jeugd- en buurtcentra en -verenigingen. Het is zowel een kunstzinnig als een sociaal experiment. Het doel van de initiatiefnemers is de strijd tegen racisme – en het feit dat mensen van verschillende nationaliteiten zich vol ijver inzetten bij de voorbereiding, stelt hen in het gelijk. 'Hier is plek voor iedereen, behalve voor diegenen die het tegendeel beweren,' zegt Marcel De Munnynck, de organisator van het kleurrijke feest. En wat betekent 'Zinneke'? Zinneke was een van die brutale straathonden, met een stamboom waaraan verschillende rassen bijgedragen hadden, die geen thuis had en die uit de Zenne (Zinneke) dronk, de rivier die nu onzichtbaar door betonnen buizen door de stad stroomt. Deze benaming werd uiteindelijk van toepassing op iemand die zijn herkomst tot Vlaamse, Waalse, Duitse, Italiaanse, Spaanse en Arabische wortels kan herleiden.

Kennismaking, Brussel in cijfers

stad: *Bruocsella* – nederzetting in het moeras. In 1991, nadat Brussel een zelfstandig bestuursgebied werd, heeft men dit symbool ingevoerd en sindsdien wordt het met veel engagement gepropageerd, totdat het – ook al is er nog een lange weg te gaan – de plaats heeft ingenomen van het Manneken Pis als inofficieel symbool van de stad.

Internationaal georiënteerd

Voor een wereldstad van Europees formaat is Brussel niet bijzonder groot – de stad telt net iets meer dan een miljoen inwoners. Meer dan een kwart daarvan is geen Belg, maar behoort tot een bonte mengelmoes van volken, wat op straat al onmiddellijk in het oog springt. Interessant in dit opzicht is dat er twee soorten buitenlanders zijn: ten eerste de zuivere Euro-parlementariërs, voor wie Brussel een volgende sport op de carrière ladder is. Het zijn de mensen die in de luxerestaurants te vinden zijn en weliswaar

voor omzet zorgen, maar die ook de prijzen opdrijven. Daarnaast is er de groep van immigranten uit Azië en Afrika, vooral uit Marokko en uit de voormalige Belgische kolonie Congo, die – nog – onder op de sociale ladder staat. Ook zij maken aanspraak op hun plek in het stadsleven – en krijgen die ook. Bijvoorbeeld bij de Zinneke Parade in mei die op initiatief van het stadsdeel in het leven is geroepen: sambagroepen, Afrikaanse trommelers, Vlaamse blaaskapellen en Waalse zangers zorgen gezamenlijk voor een kleurrijke kijk op de wereld, waarin iedereen in vrede kan samenleven.

Deze harmonieuze manier van samenleven wordt zeker ook bevorderd doordat de stad zo klein en overzichtelijk is. Ook met de leefbaarheid is het in de stad niet slecht gesteld: volgens een onderzoek uit 2012 staat Brussel op de negende plaats van internationale steden, nog voor Berlijn en min of meer op dezelfde plaats als Basel en Bonn,

Feiten en cijfers

Ligging en grootte: Brussel ligt ongeveer in het midden van België en bevindt zich op maximaal twee uur rijden van de andere grote steden in het land. De agglomeratie Brussel omvat 161 km²; de stad ligt op een hoogte van 15-100 m boven de zeespiegel.

Bestuur: Brussel bestaat uit negentien grotendeels zelfstandige gemeenten – Anderlecht, Brussel-stad, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Oudergem, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Noode, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Vorst, Watermaal-Bosvoorde. Binnen de Belgische staat vormen Brussel en omgeving een van de drie staatsgebieden waar een minister-president aan het hoofd staat.

Bevolking: Groot-Brussel telt 1,15 miljoen inwoners (2015), ongeveer een kwart daarvan komt uit het buitenland. Ze komen vooral uit Marokko, Frankrijk, Italië en Centraal-Afrika.

Taal: Brussel is een tweetalig gebied en dat betekent dat alle openbare en particuliere mededelingen, waarschuwingsborden, enzovoort, zowel in het Frans als in het Nederlands zijn opgesteld. Het aandeel van de Franssprekende inwoners van Brussel bedraagt ongeveer 80% en ook de meeste buitenlanders en immigranten spreken eerder Frans dan Nederlands.

Kleurrijk, luidruchtig en fantasierijk is het Couleur Café-festival

twee niet zo opwindende, maar wel rustige en vriendelijke steden.

Brussel verandert

Mensen die de stad regelmatig bezoeken, hebben het allang opgemerkt: Brussel wordt weer mooier. Allerlei plekken waaraan lange tijd maar nauwelijks aandacht werd besteed en die hoogstens op vroegere, vergane roem konden teren, zijn compleet opgeknapt en stralen nu als heldere sterren aan het firmament. Zo kon het omroepgebouw Flagey in Elsene (Flageyplein), een modelvoorbeeld van de expressionistische bouwstijl van de jaren 30, van de sloop worden gered. Na een grondige renovatie is het niet alleen een trefpunt voor theater- en muzikliefhebbers, maar ook een gewild oord voor nachtbrakers geworden. De huizen in art-nouveaustijl worden niet meer gesloopt, maar zorgvuldig gerestoreerd. In de Marollen is het oude afbrokkelende wijnpaleis opgeknapt en

het uitermate levendige trefpunt van de wijk geworden met een biologische markt, tentoonstellingsruimten en een klein betaalbaar restaurant. En de Brigittinenkapel (Brigittinenstraat) die door louter verwaarlozing al bijna niet meer te zien was, werd niet alleen helemaal tot in de puntjes opgeknapt, maar kreeg ook een modern tweelingzusje naast zich, een in lengte, hoogte en breedte identiek modern gebouw dat uit glas en staal is opgetrokken.

Is Brussel een mooie stad? Of is Brussel een afzichtelijke moloch? U zult hier geen eenduidig antwoord op kunnen vinden. Brussel is niet alleen een stad, Brussel is een levenshouding. De stad, die is gelegen op de grens van twee taal- en cultuursystemen, is een schoolvoorbeeld van zelfstandigheid en regionalisme en tegelijkertijd van co-existentie, tolerantie en internationale flair. Had men voor Europa een passender hoofdstad kunnen vinden?

Geschiedenis, heden, toekomst

Stad van handelaars en lakenwevers

De geschiedenis van Brussel begint in het jaar 979. Toen richtte hertog Karel van Neder-Lotharingen op een eiland in de Zenne een burcht op, waaromheen een kleine nederzetting ontstond. Dit oord werd *Bruocsella* genoemd naar de ligging in het vochtige riviergebied: nederzetting (*sella*) in het moeras (*brux*). Korte tijd later, in 1040, liet zijn opvolger, Lambert, op de Coudeberg, op de steile hoge oever van de Zenne, een tweede burcht optrekken. Dankzij de gunstige ligging aan de handelsroute van Keulen naar Brugge ontwikkelde Brussel zich snel tot een bloeiende stad. Vooral de lakenweverij floreerde en zorgde ervoor dat het een welvarend oord werd. In 1229 werd het tot stad uitgeroepen; al drie jaar eerder was men met de bouw van een gotische kathedraal begonnen.

De 14e eeuw begon onrustig. De ambachtslieden die ervoor zorgden dat Brussel zo welvarend was, hadden in politiek opzicht niets in de melk te brokkelen en dat was een onbevredigende situatie. In het jaar 1303 kwamen de gilden in opstand tegen de patriciers en zij namen drie jaar lang het lot van de stad in eigen hand. Weliswaar werd hun in 1306 de macht ontnomen, maar vijftig jaar later lukte het hen toch om over belangrijke rechten te onderhandelen. Het stadhuis, waarvan in 1401 de eerste steen werd gelegd, is een van veraf zichtbaar symbool voor de trots en de macht van de burgers.

Residentie van de Bourgondiërs

In 1406 ging het bewind over Brabant over op de hertogen van Bourgondië.

Er brak een glansrijk tijdperk aan; hun behoefte aan uiterlijk vertoon trok kunstenaars en wetenschappers uit heel Europa naar het Brusselse hof. Luxegoederen, zoals wandtapijten en kantwerk, werden goed lopende artikelen.

In 1477 stierf de laatste hertog van de Bourgondiërs, Karel de Stoute. Door zijn dochter Maria, de echtgenote van de latere keizer Maximiliaan I van Oostenrijk, vielen de Nederlanden en daarmee Brabant toe aan de Habsburgers, die door dit huwelijk al snel ook de Spaanse troon verkregen. In Brussel werd op dat ogenblik wereldgeschiedenis geschreven. Maximiliaans kleinzoon Karel V beleefde in 1519 in Brussel zijn proclamatie tot keizer van het Heilige Rooms-Duitse Rijk. Onder zijn bewind werd de stad hoofdstad van de Spaanse Nederlanden en in Brussel moest hij in 1555 ook zijn troonsafstand verkondigen.

Katholieken en protestanten

Intussen hadden vele ambachtslieden, kooplieden en geleerden zich tot het protestantse geloof bekeerd. Dat konden de streng katholieke Spaanse machthebbers niet dulden en ze vervolgden het nieuwe geloof met grote onverbiddelijkheid. In 1567 overhandigden in Brussel driehonderd edellieden onder aanvoering van de graven van Egmont en van Horne een verzoekschrift aan landvoogdes Margaretha van Parma waarin verzocht werd de Inquisitie af te schaffen. De leiders werden gearresteerd en terechtgesteld. In de Beeldenstorm die volgde zijn tal van kerken vernield.

Op 22 augustus trok de Spaanse hertog van Alva aan het hoofd van een leger Brussel in om het protestantisme

te vuur en te zwaard uit te roeien. Kort daarna begon onder Willem van Oranje de Nederlandse vrijheidsstrijd. Daarmee zouden de Noordelijke Nederlanden hun onafhankelijkheid verwerven, de Zuidelijke Nederlanden, het huidige België, bleven onder Spaans bewind staan en daarmee ook katholiek. Protestantse ambachtslieden, kooplui en geleerden trokken weg uit het land – een groot verlies voor de handel en nijverheid en het begin van een ontwikkeling die het Vlaams tot een tweedrangstaal deed afzakken.

De weg naar zelfstandigheid

In 1713 kwam Brussel nogmaals onder nieuw bewind te staan: door de Spaanse Successieoorlogen vielen de Zuidelijke Nederlanden toe aan de Oostenrijkse Habsburgers. Het werd opnieuw onaangenaam in de stad: de gilden lieten zich de inperking van hun rechten niet welgevalen en kwamen in opstand. Hun leider, Frans Anneessens, werd terechtgesteld.

In 1792 was met de intocht van Napoleon een nieuw hoofdstuk aangebroken in de geschiedenis van de stad. Brussel werd de hoofdstad van het Franse departement Dijle en kreeg de beschikking over een voortreffelijk museum, dat met de schatten uit de geplunderde kerken en kloosters gevuld werd. Het Frans prevaleerde, het was de taal van industriëlen, intellectuelen en de welvende burgers. Alleen de arbeiders en de boeren spraken nog Vlaams. Wie iets wilde bereiken in de hoofdstad, deed er goed aan om zich zo snel mogelijk tot een Franssprekende burger te ontwikkelen.

In 1815 werd Napoleon ten zuiden van Brussel, in Waterloo, onherroepelijk verslagen door de Engelse, Nederlandse en Pruisische legers. En de landkaart van Europa werd nogmaals opnieuw getekend. Op het Congres van We-

nen werden de Zuidelijke Nederlanden met de Noordelijke Nederlanden verenigd – geen gelukkige oplossing. Voor de Belgen stond nu onherroepelijk de onafhankelijkheid van de staat op het programma. Met een sensationeel korte revolutie die zich bijna zonder bloedvergieten voltrok, schudden ze in 1830 het Hollandse gezag van zich af en begonnen ze met een nieuw tijdperk. De eerste koning van de nieuwe staat werd Leopold van Saksen-Coburg.

België klom in rap tempo op tot een bloeiend industrieland. De eerste spoorweg op het Europese vasteland liep in 1835 van Mechelen naar Brussel, dat zich naar Parijs' voorbeeld tot een chique kleine metropool ontwikkelde. De Zenne werd overwelfd, de boulevards werden aangelegd en de Koninklijke Sint-Hubertusgalerijen werden gebouwd.

De hoofdstad van Europa

In de 20e eeuw werd België tweemaal – 1914 tot 1918 en 1940 tot 1944 – door Duitse troepen bezet. Onmiddellijk na de bevrijding richtte België met Luxemburg en Nederland de Benelux op, waarbinnen vrij verkeer van goederen, arbeidskrachten, dienstverlening en kapitaal kon plaatsvinden. Dit was een van de kiemcellen van de latere Europese Unie. Zo was het logisch dat in 1959 in Brussel de zetel van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en van EURATOM werd gevestigd. In 1967 werden de gebouwen voor de Raad van Europa en de Europese Commissie neergezet.

Al deze gebouwen hebben hele wijken met mooie oude huizen opgeslokt. Pas de laatste jaren bezint Brussel zich weer op zijn erfgoed en zijn veel pittoreske straten voor sloop behoed. Zoals in de buurten Marollen, Sint-Gorik, Kaaïen en Sint-Gillis, die tegenwoordig tot de mooiere en door hun culturele verscheidenheid attractieve wijken van Brussel worden gerekend.

Praktische informatie

Reizen naar Brussel

Met het vliegtuig

Het heeft weinig zin om met het vliegtuig naar Brussel te reizen. De afstand is al met al sneller te overbruggen met de (hogesnelheids)trein of met de auto. En ook met vervoer van en naar de luchthaven bent u in verhouding veel tijd kwijt.

Airport Zaventem ligt 12 km ten oosten van de stad. Treinen naar het centrum: tot zesmaal per uur naar de stations Brussel-Noord, Brussel-Centraal en Brussel-Midi (Zuid) (€ 8,50).

Met de bus: de expressbus Airport Line verbindt het vliegveld met de Europese wijk (bus 12 of 21, kaartjes bij het loket of met toeslag in de bus). Buslijnen 272 en 471 (De Lijn) rijden van het vliegveld naar Brussel-Noord, afhankelijk van het kaartje € 3-7. De rit met de bus is goedkoper, maar duurt wel langer.

Informatie: www.brusselsairport.be.

Met de auto

Vanuit de meeste delen van Nederland zal de route naar Brussel over Breda (A 27) en Antwerpen (A 1/E 19) voeren. Een gedetailleerde route, die ook rekening houdt met files en wegwerkzaamheden, is te vinden op www.anwb.nl (onder routeplanner).

In België raadpleegt u www.vab.be (VAB) of www.touring.be/nl (Touring) voor de routeplanner en actuele verkeersinformatie.

Vanaf een achttal **Park & Ride transitparkings** aan de rand van het Gewest brengt het openbaar vervoer u naar een centrubestemming naar keuze; parkeren is hier gratis, zie www.bruxellesmobilite.irisnet.be.

Met de bus

Bussen van Eurolines rijden met grote regelmaat vanuit diverse opstapplaatsen in Nederland. Voor Brussel kunt u opstappen in Amsterdam, Breda, Den Bosch, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht. Bussen vertrekken vier tot twaalf keer per dag, afhankelijk van de opstapplaats. De reis Amsterdam-Brussel duurt gemiddeld 3,5 uur.

Tickets kunt u bestellen bij een van de winkels in Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Eindhoven. Over het algemeen geldt: hoe vroeger u boekt, hoe goedkoper het ticket. Als u een maand van tevoren boekt, hebt u voor € 12 een retour Amsterdam-Brussel, maar de uiteindelijke prijs hangt ook af van het seizoen of van speciale aanbiedingen. U boekt telefonisch, via de website of via een reisbureau. Ook is het mogelijk via het callcenter te boeken: 088 076 17 00, u kunt dan met creditcard betalen, ma.-vr. 9-18, za. 9.30-17.30 uur. Winkel Eurolines Amsterdam: Rokin 38, ma.-za. 9-17 uur, www.eurolines.nl; halte en kantoor Eurolines Brussel: CCN, station Brussel-Noord/Gare du Nord, Vooruitgangstraat 80, tel. 02 274 13 50, www.eurolines.be.

Voor busvervoer binnen het Vlaams Gewest kunt u de website van De Lijn raadplegen: www.delijn.be, een zeer toegankelijke website met informatie over verkooppunten, vervoersbewijzen, reisinformatie en een routeplanner.

Voor bus-, tram- en metrovervoer binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunt u de website van het MIVB raadplegen: www.mivb.be.

Met de trein

Met Thalys kunt u negen keer per dag naar Brussel reizen. De opstapstations zijn Amsterdam CS, Schiphol, Rotterdam CS en Antwerpen CS. U stapt uit op Brussel-Zuid (Gare de Midi). Vanuit Amsterdam duurt de reis 1 uur en 50 minuten. Met de Intercity Brussel kunt u acht keer per dag rechtstreeks naar Brussel reizen, in het weekend rijdt deze trein tot Antwerpen-Centraal. De trein stopt op meer stations – Amsterdam CS, Schiphol, Den Haag HS, Rotterdam CS, Dordrecht, Roosendaal, Antwerpen CS, Mechelen, Brussel CS – en is in 2 uur en 50 minuten ter plaatse. Voor meer informatie: www.nsinternational.nl en www.thalys.com. U kunt uw kaartjes online kopen of telefonisch boeken via NS International Service Center (030 230 00 23, € 7,50 p.p. boekingskosten). Bij de kaartjesautomaten op het station kunt u kaartjes kopen zonder zitplaatsreservering (dus niet voor de Thalys).

Voor reizen per trein binnen België kunt u terecht op de site van de Belgische spoorwegen (NMBS/SNCB): www.belgianrail.be.

Douane

Legitimatiepapieren: u dient een geldig reisdocument bij u te hebben. Al hoeft u uw paspoort of reisdocument niet meer te laten zien bij het passeren van de grens, u moet zich wel kunnen legitimeren. Dat kan alleen met een paspoort of een identiteitskaart; een rijbewijs is geen geldig legitimatiebewijs (en geldt in België ook niet als identiteitsbewijs). Ook kinderen moeten een eigen reisdocument hebben.

Laat een kopie van uw reisdocumenten thuis achter. Ook is het verstandig een gescande kopie naar uw eigen e-mailadres te sturen. Als u beroofd wordt of uw spullen kwijtraakt, hebt

u alles bij de hand om een nooddocument aan te vragen.

Invoerbepalingen: reizen binnen de EU is hetzelfde als het reizen tussen Groningen en Amsterdam. De douane bemoeit zich daar niet mee. Voor onder meer de volgende goederen gelden regels: goederen waarvoor u in Nederland accijns moet betalen; geld en waardepapieren; auto's, motoren en aanhangwagens; huisdieren; nagemaakte artikelen; bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten; dierlijke producten; wapens en munitie, speelgoedwapens en nepwapens; verdovende middelen. Zie www.douane.nl. Als u niet meer accijnsgoederen meeneemt dan de volgende hoeveelheden: 110 l bier; 90 l wijn; 20 l likeurwijn, zoals sherry of port; 10 l gedestilleerde drank, zoals whisky, cognac, jenever; 800 sigaretten; 400 cigarillo's of sigaren; 10 kg tabak, dan hoeft u geen accijns te betalen en geen aangifte te doen bij binnenkomst in Nederland. Deze hoeveelheden gelden voor eigen gebruik.

Reizen in Brussel

Met de auto

Alcohol in het verkeer: maximaal 0,5 promille; beginnende bestuurders 0,2 promille. **Veiligheidsgordels** zijn ook op de achterbank verplicht. Kinderen kleiner dan 1,35 m moeten vervoerd worden in een (EU-)goedgekeurd en passend kinderbeveiligingsmiddel. **Veiligheidsvest:** als u na een ongeval of pech buiten de bebouwde kom uit uw auto stapt, moet u een reflecterend veiligheidsvest dragen. Dat geldt niet alleen voor de automobilist – en motorrijder –, maar ook voor alle inzittenden en mensen die te hulp schieten. Het is aan te bevelen om de auto in Brussel voor de duur van uw verblijf in een parkeergarage neer te zetten. **Parkeergarages** zijn onder andere te vinden bij de

Praktische informatie

Munt, de Grasmarkt, de Nieuwstraat en het Gerechtsplein. Als u langs de straat parkeert, moet u bij de automaat een kaartje kopen. **Wegenwacht:** Touring Club Belgium: tel. 070 34 47 77 of 02 233 22 11. Royal Automobile Club de Belgique: tel. 02 287 09 11. Gratis voor ANWB-leden met Europaservice.

Met metro, tram en bus

Brussel beschikt over een dicht vertakt verkeersnet waarin u zich gemakkelijk kunt oriënteren. U reist hier per bus, tram, metro en premetro (ondergrondse tramlijnen in het centrum). Een vouwkaart waarop de metro-, tram- en buslijnen met haltes zijn aangegeven is gratis bij alle metroloketten verkrijgbaar. Trams, metro's en bussen rijden tussen 6 en 24 uur, op sommige trajecten worden nachtbussen ingezet.

Informatie (BOOTIK): Naamsepoort; Station Rogier; Brussel-Zuid; Brussel-West; De Brouckère (Bisschopsstraat 2); Roodebeek; www.stib-mivb.be.

Kaartjes zijn te koop bij de metroloketten, bij automaten in het metrostation, bij sommige grotere haltes of bij de chauffeur. Er zijn enkeltjes, 5- en 10-rittenkaarten die bij het instappen moeten worden afgestempeld en dan een uur geldig zijn, inclusief overstap.

Dagkaarten (*ticket d'un jour*) zijn alleen bij de automaten of in het metrostation verkrijgbaar en moeten voor de eerste reis worden afgestempeld.

Prijzen: een enkeltje kost € 2-2,50, een 5-rittenkaart € 8 (€), een 10-rittenkaart € 12,50-14 (€), een dagkaart € 7. In de Airport-Line (lijn 12 en 21) zijn deze kaarten niet geldig.

Met de taxi

Bij alle stations en voor de grote hotels vindt u taxistandplaatsen. Het basistarief is € 2,40 (resp. € 4,40 's nachts), per kilometer wordt € 1,70 gerekend (buiten de stad € 2,70).

Taxi's in Brussel:

Autolux: tel. 02 411 41 42

Taxis Bleus: tel. 02 268 00 00

Taxis Orange: tel. 02 349 43 43

Taxis Verts: tel. 02 349 49 49

Feestdagen

1 jan.: Nieuwjaar

Paasmaandag

1 mei: Dag van de Arbeid

Hemelvaartsdag

Pinkstermaandag

21 juli: nationale feestdag

15 augustus: Maria-Hemelvaart

1 november: Allerheiligen

11 november: Wapenstilstandsdag

25 december: Kerstmis

De meeste musea zijn op nieuwjaarsdag, 1 mei, 1 en 11 november en op eerste kerstdag gesloten.

Feesten en festivals

Openstelling van de koninklijke serres: april/mei, in Laken. Slechts drie weken in de periode half april/begin mei zijn de prachtige kassen bij het Koninklijk Paleis in Laken voor het publiek geopend (zie blz. 70). Neem voor meer informatie contact op met het Belgisch verkeersbureau (www.visitbrussels.be).

Koningin Elisabeth Concours: in mei, een veeleisende internationale muziekwedstrijd voor jonge musici in het Paleis voor Schone Kunsten. Elk jaar staat een ander instrument centraal (www.concours-reine-elisabeth.be).

Zinneke Parade: elke twee jaar in mei (2016, 2018; zie blz. 13). Zo'n vierduizend deelnemers in kleurrijke kostuums trekken door de stad, kunstenaars leveren een bijdrage met muziek, beeldende kunst of theateervoorstellingen (www.zinneke.org).

Jazz Marathon: het laatste of een-na-laatste weekend van mei spelen jazz-

bands van alle stijlen in bars, tavernes, cafés en op verschillende pleinen in de stad. Met een dagkaart of een kaart voor twee dagen kunt u verschillende concerten bezoeken (www.brusselsjazzmarathon.be).

Slag bij Waterloo: in het weekend rond 18 juni beelden troepen in uniform uit verschillende Europese landen de belangrijkste taferelen uit deze legendarische slag uit.

Couleur Café: muziekfestival van eind juni tot begin juli met Afrikaanse, Caribische en Zuid-Amerikaanse muziek, waaronder salsa, afro, latino, reggae, hiphop, groove. Kraampjes met internationale gerechten en ambachtelijke producten op het terrein van Tour & Taxis (www.couleurcafe.be).

Ommegang: historische optocht in juni/juli op de Grote Markt, die een feest ter ere van keizer Karel V en zijn zoon Filips in het jaar 1549 in herinnering brengt. De keizer en zijn entourage schrijden in prachtige gewaden over het plein, de Belgische adel loopt in vol 16e-eeuws ornaat mee; goocheelaars, vuurvreters en steltlopers vermaaken het volk. Tot slot worden er wijn en taart uitgedeeld. Tribunekarten € 38-78 (www.ommegang.be).

Bloementapijt: elke twee jaar (2016, 2018 ...) wordt in augustus op de Grote Markt uit duizenden begonia's een bloementapijt uitgespreid met motieven die aan de grote traditie van de wandtapijtenweverij in Brussel herinneren. In deze periode is het balkon van het stadhuis toegankelijk, daarvandaan hebt u het mooiste uitzicht op de vergankelijke bloemenpracht.

Het planten van de meiboom: ter herinnering aan schermutselingen tussen de Brusselaars en de inwoners van Leuven in 1213 wordt elk jaar op 9 augustus, aan de vooravond van de naamdag van Sint-Laurentius, op de hoek van de Zandstraat en de Broekstraat

een jonge beuk neergezet. Daarbij zijn de stadsreuzen Mieke en Janneke aanwezig, muziekkapellen en vele toeschouwers.

Open monumentendagen (Journées du Patrimoine): jaarlijks worden in het tweede weekend van september monumenten die anders niet toegankelijk zijn, opengesteld voor het publiek. Ook in dit weekend: **Bruegelfeest.** Straatfeest met (reuzen)optocht in de wijk Marollen, vlooiemarkt, kraampjes met koop- en etenswaar.

Ars musica: november 2016, tweejaarlijks evenement met hedendaagse muziek met jonge musici en componisten op verschillende plekken in de stad (www.arsmusica.be).

Kerstmarkt: bijzonder sfeervolle, kleurrijke markt met cadeauartikelen, kaarsen, glühwein, vanaf circa eind november.

Son et Lumière: van 27 november t/m 3 januari elke avond licht- en geluidshow op de Grote Markt

Gevonden voorwerpen

Als u op **straat** of in een **openbare gelegenheid** iets bent verloren, neem dan contact op met het Bureau des Objets trouvés, Frontispiesstraat 55, tel. 02 274 16 90, of met het politiebureau op Kolenmarkt 30, tel. 02 279 79 79. Bij verlies in het **openbaar vervoer:** tel. 02 515 23 94 (STIB), tel. 070 220 200 (De Lijn) en tel. 010 23 53 53 (TEC).

Voor verlies op het **vliegveld** zie www.brusselsairport.be.

Gezondheid

Ook in België hebben EU-burgers op vertoon van een **Europese gezondheidskaart** (EHIC) recht op medisch spoedeisende zorg gedurende een tijdelijk verblijf. De EHIC is persoonsgebonden. De meeste ziektekostenver-

Brussels Card

De **Brussels Card** €! is verkrijgbaar bij de toeristenbureaus aan de Grote Markt en op de Kunstberg (BIP), bij Toerisme Vlaanderen (Grasmarkt 16), in diverse musea en online (www.visitbrussels.be). Met deze kaart hebt u gratis toegang tot ruim dertig musea en korting op de toegangsprijs van het Atomium en die van andere bezienswaardigheden. Ook kunt u korting krijgen in bepaalde winkels en restaurants. De kaart is 24, 48 of 72 uur geldig en kost respectievelijk € 22, € 29 of € 35. Met de Brussels Card + hop on hop off (24 of 48 uur voor respectievelijk € 33 of € 44) kunt u bovendien gebruikmaken van de sightseeingbus (www.citysightseeingbrussel.be). De kaarten zijn online net zo duur als dat u ze ter plekke koopt.

zekeraars geven hun leden standaard een pasje met EHIC-vermelding. Hebt u er geen, dan kunt u de Europese gezondheidskaart gratis online aanvragen via www.ehic.nl.

Apotheken: apotheken worden aangegeven met een groen kruis of met een esculaapteken. Bij elke apotheek staat het adres van de dichtstbijzijnde dienstdoende apotheek aangegeven.

Informatie

In Nederland

Toerisme Vlaanderen & Brussel, Koninginnegracht 86, 2514 AJ Den Haag, tel. 070 416 81 10, www.toerismevlaanderen.nl.

Toerisme België voor Wallonië & Brussel, Prins Hendrikkade 186, 1011 TD Amsterdam, tel. 020 524 43 42, www.belgie-toerisme.nl.

In Brussel

Visit Brussels

Stadhuis/Hôtel de Ville, Grote Markt/Grand Place, tel. 02 513 89 40, www.visitbrussels.be, dag. 9-18 uur. Hier kunt u terecht voor brochures, stadsplattegronden, kaartjes voor evenementen en voor kamerbemiddeling.

Dit bureau heeft eveneens kantoren in het Station Brussel-Zuid/Gare

du Midi, de stations van TGV, Thalys en Eurostar en in de aankomsthal van het vliegveld.

Brussels Info Place (BIP)

Koningsstraat 2-4 (Rue Royale), tel. 02 513 89 40, www.biponline.be, ma.-vr. 9-18, za., zon- en feestdagen 10-18 uur.

Op internet

Landcode: .be

www.belgie-toerisme.nl: de officiële website van Toerisme België voor Wallonië en Brussel met adressen van en informatie over musea, hotels, restaurants, vlooiemarkten, enzovoort. Online bestellingen en het downloaden van brochures mogelijk.

www.visitbrussels.be: officiële website van het Brusselse toeristenbureau in het Frans, Nederlands en Engels. Uitgebreide informatie over hotels, restaurants, kroegen, musea en bezienswaardigheden.

www.brussels.be: officiële website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met informatie (in het Frans, Nederlands en Engels) voor de burgers over geschiedenis, statistiek, bestuur en bouwwerkzaamheden, maar ook over toerisme en vrije tijd. Met links naar hotels, musea en veel meer. Zeer overzichtelijk en informatief.

www.brussel.irisnet.be: officiële website van het Brussels Hoofdstedelijk

Gewest met informatie (in het Frans en Nederlands) voor de burgers over geschiedenis, statistiek, bestuur, en bouwwerkzaamheden, maar ook over toerisme en vrije tijd. Met links naar hotels, musea en veel meer.

www.ilotsacre.be: stadsplattegrond en webcamsbeelden van het centrum, cafés, restaurants, enzovoort.

www.europa.eu: alles over de Europese instanties en hun werkterrein, Europese wetgeving, informatie over reizen, werken, studeren en talen leren in Europa.

www.belgianrail.be: website van de Belgische spoorwegen met nationale en internationale verbindingen, dienstregeling, prijzen, enzovoort.

www.monarchie.be: homepage van het Belgisch koningshuis, in de officiële landstalen Frans, Nederlands en Duits. Levensloop en foto's van de koninklijke familie, de koninklijke crypte, het stadspaleis en het paleis in Laken, de kassen en nog veel meer vorstelijk nieuws.

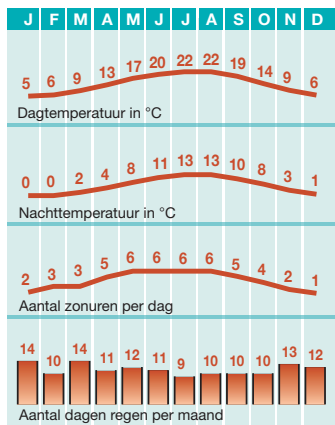
Kinderen

Bezienswaardig

Stripwandeling: overal in de stad duiken de bont beschilderde muren van de huizen op – wie vindt het eerst de volgende? Er is een plattegrond waarop alle plekken vermeld staan en het worden er steeds meer (zie blz. 39). Ook aan het **Atomium** en aan de miniatuurwereld van **Mini-Europa** (zie blz. 73) beleven kinderen veel plezier.

Musea

In het **Muziekinstrumentenmuseum** € zijn vooral de geluidsfragmenten bij de muziekinstrumenten leuke lokkers (te horen op kop telefoons; zie blz. 50). In het **Belgisch Stripcentrum** (zie blz. 41) is er voor op stripgebied belezende kinderen van alles te ontdekken.

Het klimaat in Brussel

Autoworld (zie blz. 68) is met zijn ranke sleeën en piepkleine trapauto's zeker een bezoekje waard. In het **Museum voor Natuurwetenschappen** (zie blz. 66), in het Leopoldpark, zijn onder andere skeletten van dinosauriërs te zien. Een bezoek aan het **Museum van Cacao en Chocolade** op de Grote Markt (zie blz. 33) valt bij vrijwel elk kind in de smaak.

Klimaat en reisseizoen

Brussel heeft een zeeklimaat, met milde, vochtige winters en niet al te hoge temperaturen in de zomer. Een bezoek aan Brussel is daarom het hele jaar door te plannen, waarbij het voorjaar en de herfst de aantrekkelijkste tijden zijn: lange dagen, niet te warm en ook niet zo mistig en donker als in de wintermaanden.

Openingstijden

Banken: ma.-vr. 9-15.30 uur; bank in station Brussel-Noord tot 23 uur.

Winkels: ma.-za. 8-19 of 20, do. tot 21 uur, kledingwinkels en boetieks

Veiligheid en noodgevallen

Zoals in alle grote steden is het ook in Brussel raadzaam om bepaalde voorzorgsmaatregelen te nemen. Laat waardevolle spullen zo mogelijk in de kluis van het hotel achter, stop grote geldbedragen niet in de jaszak, houd tassen dicht bij het lichaam zonder ze al te angstvallig tegen u aan te drukken, en parkeer in bewaakte parkeergarages. 's Avonds kunt u beter een taxi nemen dan door onverlichte stille straatjes naar huis te slenteren. Bij het station Brussel-Zuid komen geregeld meldingen binnen van tasjesdiefstal of zelfs roofovervallen; dat is het station waar de meeste toeristen aankomen. Hier is dus extra voorzichtigheid geboden.

Nederlandse ambassade: 02 679 17 11, belgie.nlambassade.org.

Alarmnummers: 112 (in de hele EU hetzelfde alarmnummer); **brandweer, spoedarts:** 100, **politie:** 101, **ambulance:** 105, **spoed tandarts:** 4 26 10 26.

Alle bankpassen blokkeren: 0031 30 283 53 72, info: www.pasblokkeren.nl.

gaan niet voor 10 uur open. Bakkerijen en slagerijen zijn meestal ook op zondagochtend geopend en zijn dan op een andere dag in de week gesloten. Ook de winkels in de wijk Marollen zijn in de regel op zondag open en zijn dan op een of twee andere dagen in de week dicht.

Musea: de wekelijkse sluitingsdag is doorgaans maandag of dinsdag.

Postkantoor: ma.-vr. 9-12 en 14-16/17 uur. Postkantoor in De Munt (Anspachlaan 1): ma.-vr. 8.30-19, za. 9-15 uur. Postkantoor in station Brussel-Zuid: dag. tot 23 uur.

Reizen met een handicap

Het Vlaamse verkeersbureau Toerisme Vlaanderen heeft op de website www.toegankelijkreizen.be informatie verzameld voor reizigers die beperkt zijn in hun mobiliteit. Een aantal verwijzingen heeft ook betrekking op Brussel.

Bij het **Infopunt Toegankelijk Reizen – Toerisme Vlaanderen**, Grasmarkt 61, is gedetailleerde informatie verkrijgbaar. Op de website van sommige musea vindt u informatie over de toegankelijkheid van het gebouw of

van de afzonderlijke verdiepingen. De oude **tramwagens** zijn een probleem: de deuren zijn zo smal dat men er niet eens met een grote koffer doorheen kan, laat staan met een rolstoel of een kinderwagen.

Roken

In België geldt een rookverbod in alle openbare gebouwen en ook in alle restaurants, eethuizen en cafés waar eten (daar horen ook snacks bij) wordt verkocht.

Rondritten en rondleidingen

GBB: Stadhuis, Grote Markt, tel. 02 548 04 48, individuele stad rondleidingen.

Brussels City-Tours: tel. 02 513 77 44, www.brussels-city-tours.com. Rondrit per bus, dag. 10 uur, vertrek van Grasmarkt 82, duur 2 uur en 45 minuten, € 30, met korting € 15-27.

CitySightseeing Brussels/Hop on Hop off: www.citysightseeingbrussel.be. Stadsrondritten in diverse talen. Kaartjes: in toeristenbureaus, in hotels, in de bus en online.

ARAU: Adolphe Maxlaan 55, tel. 02 19 33 45, www.arau.org. Stadsrondleidingen in het Engels en in het Frans over architectuur en sociale en economische onderwerpen, reserveren aanbevolen.

Babbelbus/Le Bus Bavard: Thujatraat 12, tel. 02 673 18 35, www.busbavard.be. Rondleiding te voet of met de bus, aan de hand van verschillende thema's (geschiedenis, strips, art nouveau, Marollen, bier ...) in kleine groepjes, aanmelden individueel of als groep, in de regel in het Frans, voor groepen op aanvraag ook in het Nederlands.

La Fonderie: Ransfortstraat 27, tel. 02 410 99 50, www.lafonderie.be. Rondritten met de meest uiteenlopende thema's, in de regel in het Nederlands en het Frans.

Pro Velo: Londenstraat 15, tel. 02 502 73 55, www.provelo.org. Fietstochten

door de stad aan de hand van diverse thema's (bijvoorbeeld architectuur, strips, vrijmetselaars, Afrikaans Brussel). Ook fietsverhuur.

Arcadia: Koningstraat 2-4, tel. 02 563 61 53, www.arkadia.be. Rondleidingen aan de hand van kunsthistorische onderwerpen.

Brussels by water: Ieperlaan 84, tel. 02 218 54 10, www.rivertours.be. Rondvaarten in en buiten de stad.

Sport en activiteiten

Fietsen

Fietsen door Brussel is niet echt een aanrader: onberekenbare automobilisten, gaten in het wegdek, oneindig veel opgebroken wegen en de vele heuvels maken de fietser het leven zuur. Maar voor een mooi tochtje door de buiten-

Kunst in de metro

Bijna alle Brusselse metrostations zijn door hedendaagse kunstenaars met muur- en plafondschilderingen, reliëfs, mozaïeken of sculpturen in een galerie met moderne kunst veranderd. Sommige kunstwerken zijn vanuit de metro te zien, andere bevinden zich in de toegangshallen.

Anneessens: 'Sept Ecritures' ('zeven handschriften'), een typografisch fries op papier van Pierre Alechinsky en Christian Dotremont, 1976.

Kruidtuin: 'The Last Migration', twee tegenover elkaar geplaatste bas-reliëfs in koper van 4 m lang, van Jean-Pierre Ghysels, 1977, en ook 'Les Voyageurs' ('De reizigers'), 21 beeldhouwwerken in meerkleurig hout, van Pierre Caille, 1980.

Beurs: 'Nos vieux tramways bruxellois' ('Onze oude Brusselse trams'), muurschildering van Paul Delvaux, 1978, alsook 'Moving ceiling', 75 cilinders in roestvrijstaal, bevestigd aan het plafond, van Pol Bury, 1976.

Ceria/COOVI: 'Interurbain' ('Interstedelijk'), panoramische beelden op doek, geplaatst in lichtkasten, Marin Kasimir, 2003.

Zuidstation: 'Structures rythmées' ('Ritmische structuren'), plafondschildering in zwart en geel, van Jacques Moeschal.

Hankar: 'Notre temps' ('Onze tijd'), muurschildering van Roger Somville, 1976.

Jacques Brel: 'Coming up for air', twee muurschilderingen van Maurice Wyckaert, 1982.

Louiza: 'Droom van Poelaert', typografisch schilderij van Marcel Maeyer, 1985.

Stokkel: 'Tintin dans le métro' ('Kuijfe in de metro'), figuren uit de Kuijfe-albums van Hergé.